

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

Nagyecsed

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

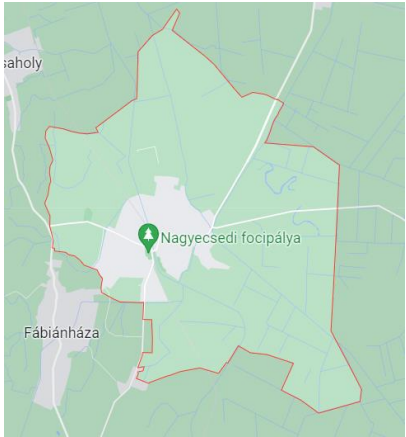
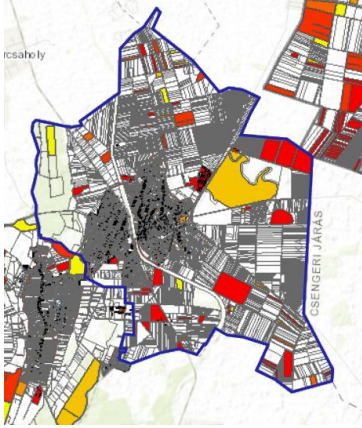
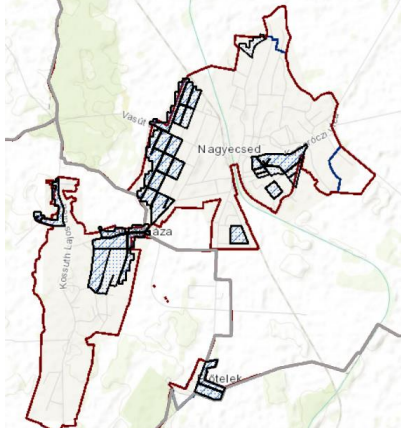
Nagyecsed

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Mátészalkai járás

Szervezet neve: Magyar Református Szeretetszolgálat Alapítvány

Dátum:2022.05.25.

	<p>Terület: 4385 nm Lakónépesség: 6268 fő Jogállás: város Járás: Mátészalkai Megye: Szabolcs-Szatmár-Bereg</p> <p>Társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: <u>IGEN/NEM</u></p> <p>Jelentős munkanélküliséggel sújtott település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: <u>IGEN/NEM</u></p>
<p>Település térképe</p>	<p>Jogosultság adatok</p>
	
<p>Eladósodottság-térkép</p>	<p>Szegregátum-térkép</p>

ADATTÁBLA

	KSH adata	HELYI BECSLÉS
Település neve	Nagyecsed	
Megye	Szabolcs-Szatmár-Bereg	
Járás	Mátészalkai	
Programba vonás köre	3	
Szervezet neve	Magyar Református Szeretetszolgálat Alapítvány	
Lakosságszám (2021)	6056	
Lakosságszám változása 2021/2012 (%)	93%	
15 év alattiak aránya (2021)	18,2%	
15 év alattiak létszámának változása 2021/2012 (%)	92%	
60 éves és idősebbek aránya (2021)	21%	
60 éves és idősebbek létszámának változása 2021/2012 (%)	107%	
Lakásszám (2011)	2382	
Üres lakások száma (2011)	198	
Lakosság száma a szegregátumban (2011)	1893	
Lakásszám a szegregátumban (2011)	523	
Lakosság száma szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	1893	
Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	638	
Lakások száma (2019)	2379	
Közüzemi vízhálózatba kapcsolt lakások száma (2019)	2038	
Közcsatornába bekötött lakások száma (2019)	1610	
Áramszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	2294	
Gázszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	1573	
WC nélküli lakások száma (2011)	510	
Vályogházak alapozás nélkül (2011)	118	
Egy szobára jutó lakó (2021)	0,9	
Egy főre jutó szja alap, Ft (2019)	6722679 Ft	
Egy főre jutó szja alap eltérése a hasonló helyzetű települések átlagától,% (2019)	99%	
Medián lakásár, Ft (2019 és 2020 adásvételei alapján)	3900000 Ft	
Lakástranzakciók száma (2019 és 2020 évek összesen)	117	
Kiinduló kvóta érték kerekítve	35	

A település leírása

1.1 A település pozíciója (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

A település fekvése, távolsága a járásközponttól, megyeszékhelytől, nagyobb munkaerőpiaci központtól, illetve közösségi közlekedés helyzete. Növekvő vagy csökkenő lakosság, el- és bevándorlás mértéke, szegregátumban élők/roma lakosság aránya. Helyi és térségi gazdaság munkaerő felszívó képessége a célcsoport szempontjából. A településen elérhető szolgáltatások. A célcsoportot érintő, lakhatási és foglalkoztatási szempontból releváns önkormányzati fejlesztések felsorolása az elmúlt időszakban.

Nagyecsed város, mikrotérségi vonzaskörzettel a környező települések (Fábiánháza, Vállaj, Mérk, Géberjén, Fülöpösdaróc, Ökörítőfülpös, Rápolc, Györtelek, Tiborszállás) vonatkozásában.

A város térségi szervező erejét a szolgáltatások bővebb köre adja, mely jelen van mind az egészségügy, mind az oktatás, mind a gazdasági tevékenységet segítő szolgáltatások körében.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye térszerkezetében a megyeszékhelytől, Nyíregyházától, a fő közlekedési útvonalaktól, illetve a határátkelőhelyektől való távolság az egyik legfontosabb, a térszerkezetet és a funkciók térbeli eloszlását alakító tényező. Nagyecsed csak 4918. sz. és 4922. sz. negyedrendű közúton közelíthető meg Mátészalka felől, mely a másik irányban a román határ felé vezető kapcsolatot is biztosítja. A többi környező település elérése csak negyedrendű utakon keresztül valósulhat meg. Emiatt a város közlekedés-földrajzi helyzete kedvezőtlen, de sokat javít a helyzeten, hogy az M3-as autópálya Vásárosnaményig tartó szakasza megépült.

Nagyecsed elhelyezkedése ellentmondásos, mivel a Nyíregyházától való viszonylag nagyobb távolsága miatt a városban nem érvényesül a megyeszékhely gazdaságfejlesztő hatása, mivel Nagyecsed az ország keleti határa mentén kialakuló peremvidék szélén található, így a régió egyik legperiférikusabb városa. Az M3 autópályához a legközelebbi csatlakozás jelenleg Örnél 26 km távolságra található, így az autópálya közelsége jelentős mértékben javítja a város elérhetőségét. Ugyanakkor a román-magyar országhatár közelségének előnyeit részben ki tudja használni, elsősorban a határon átnyúló gazdasági kapcsolatok és a kereskedelem területén. Nagyecsedre a Szabolcs Volán Közlekedési Rt üzemeltetésében naponta több (16-18 járatpár) autóbusz járat közlekedik, Nagyecsed-Mátészalka, Nagyecsed-Nyíregyháza vagy Nagyecsed és Fábiánháza-Előtelek viszonylatban. Az autóbuszok a Rákóczi, Vasút, Rózsás, Szatmári utcákon haladnak végig, a jelölt helyeken megállóhelyük illetve buszfordulójuk van.

Az autóbusz megállóhelyek helye az elérési távolságot nézve nem megfelelő, mert a település északi részétől mérve közel 2000 m-re vannak a megállók.

Nagyecsed úthálózata kritikus állapotú. A közel 42 km hosszú önkormányzati úthálózat 52%-a kiépítetlen vagy rossz minőségű út.

A vasúti közlekedés mellékútvonalai, illetve a vasúti szolgáltatások Nagyecsed - „Ecsedi-Lápi” Mikrotérség központja területén jelentős problémák vannak. Pl.: az eljutási idő magas, az utazási komfort alacsony. A vasúti tömegközlekedés nem segíti a hátrányos település lakosságának mobilitását.

Nagyecsed feladatai a vonzáskörzete tekintetében magában foglalja a gazdaság és a társadalom szinte minden területét (oktatás, kereskedelmi ellátás, egészségügy, szociális ellátás, közlekedés, kommunális szolgáltatás, közigazgatás, szabadidős tevékenység stb.), a felmerült szükségleteknek a város térségi központként képes megfelelni, és a feladatokat megfelelő színvonalon ellátni.

A település lakosságának főbb jellemzői:

Nagyecsed jelenlegi lakóinak száma 6 268 fő (2022. jan. 01.), ebből 1396 fő nem töltötte be a 18. életévét. A településen lévő lakások száma jelenleg 2384 db (háztartásokra nincs adatgyűjtés, a KSH lakások számát tartja nyilván). A roma népesség "becsült" száma (arányát a teljes lakosságon belül kb. 28-30%-ra becsüli a település jegyzője) kb. 1800 fő, ebből kb. 35%, azaz 630 fő 18 év alatti. A roma háztartások száma kb. 600 db.

A KSH nyilvános adatbázisaiban rendszeresen közzétett adatok alapján Nagyecsed 2001 utáni népességfejlődését vizsgálva negatív tendenciák figyelhetők meg. Az elmúlt 10 év során több mint 423 fővel (6,22% - l) csökkent a település lakónépessége. A város népsűrűsége a 2011. évi népszámlálási adatok alapján 146,1 fő/km², a település 1 km²-re jutó állandó lakosainak száma 2001-től folyamatosan csökkent.

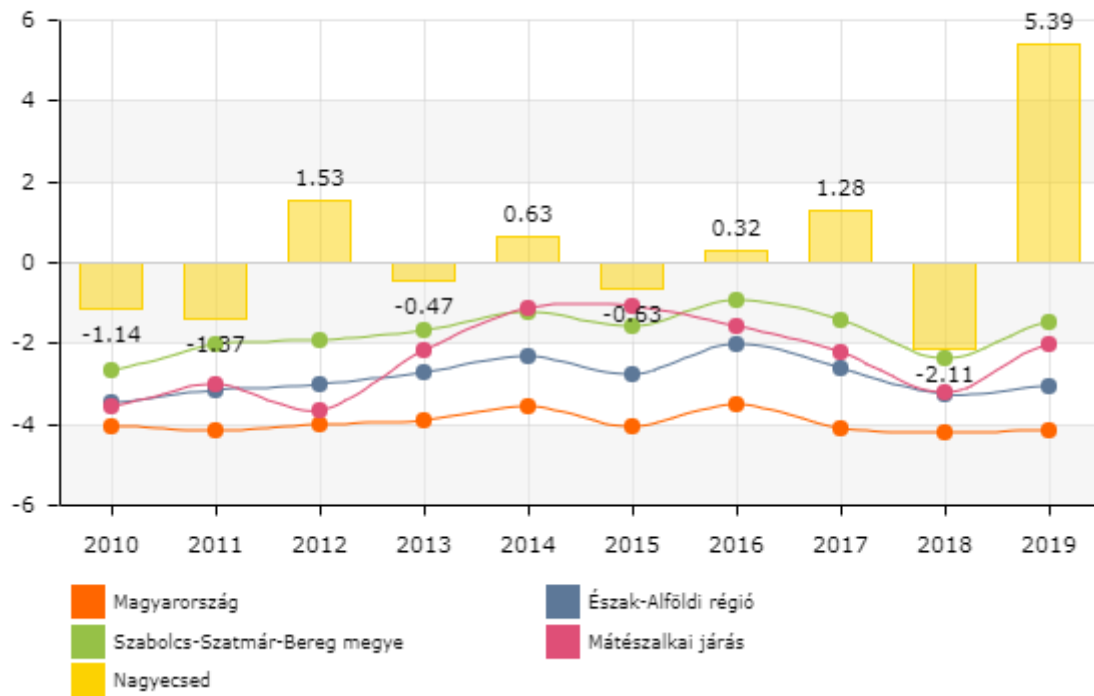
A lakosságcsökkenését több tényező magyarázza. Az elmúlt években a vándorlási egyenleg folyamatosan negatív volt, azaz többen hagyták el a települést, mint ahányan odaköltöztek. A vándorlási veszteség elsősorban a térség kedvezőtlen munkaerő-piaci szerepkörének tudható be. Helyben hiányoznak a nagy tömegeket felszívni tudó üzemek, vállalkozások, melyek tartós foglalkoztatottságot tudnának biztosítani a nagyecsediek és a környékbeliek számára.

Az elvándorlás elsősorban a nagyobb városok, megyeszékhelyek felé irányul, amit a munkaerő-piaci lehetőségei közti mély szakadék indukál. Jelentős hatást vált ki a nagyobb városi központok által kínált kedvezőbb életminőség. A népességveszteség másik fő összetevője a természetes szaporodás üteme. A halálozások száma az elmúlt 10 év során folyamatosan meghaladta a születések számát. A népesség korcsoportok szerinti

összetételére az országos trendekhez hasonlóan a népesség előregedésére utaló folyamatok rajzolódnak ki: fokozatosan és drasztikusan csökken a fiatalok száma és aránya, ezzel szemben növekszik az időskorúak aránya. A társadalmi előregedés folyamatát támasztja alá a város öregedési indexe is: 2001-ben 5,9%, míg 2011-ben 7,1% volt.

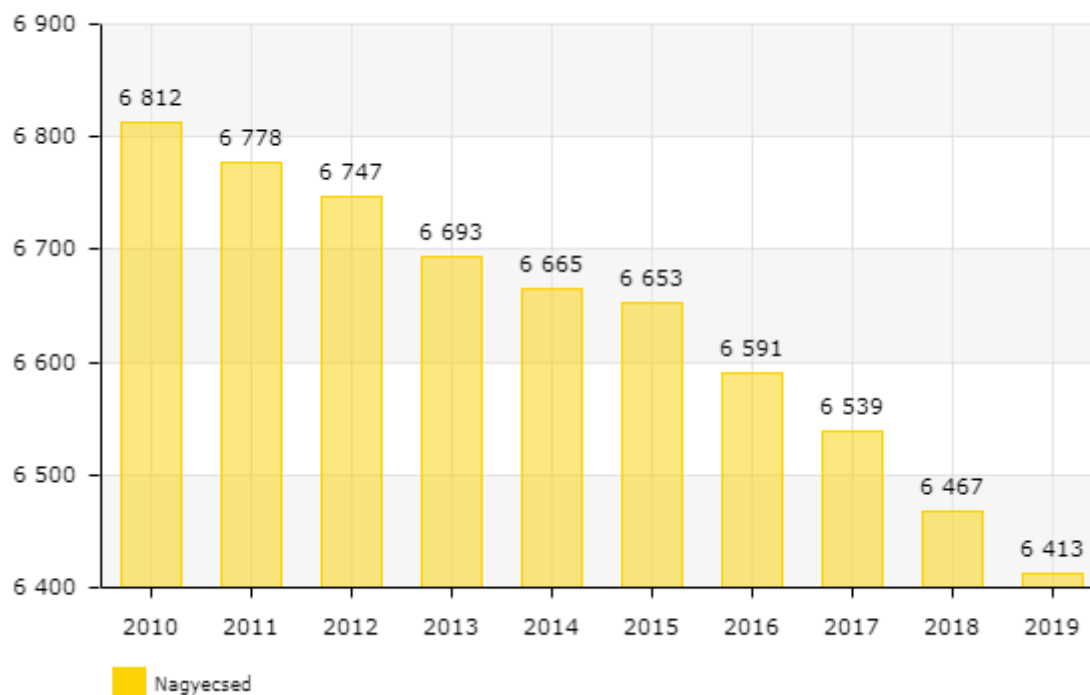
Természetes szaporodás és fogyás Nagyecsed vonatkozásában 2010 és 2019 között

(c) 2022 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.



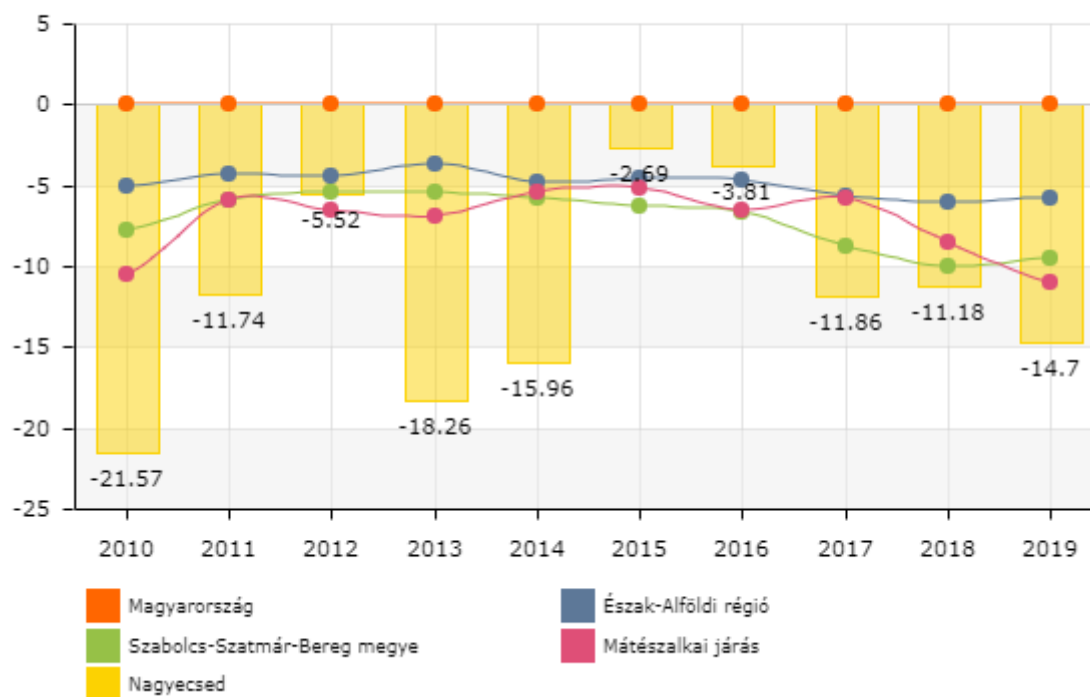
Nagyecséd állandó népességének változása 2010-2019 között

(c) 2022 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.



Vándorlási egyenleg 2010-2019 között

(c) 2022 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.



Az elvándorlás intenzív, főként a fiatalok, az értelmiség vándorol el a településről. Karrierlehetőség Nyírbátorban és Mátészalkán van a közelben, és sokan ott is telepednek le. Nyíregyháza, Debrecen, és Budapest a felsőoktatási célállomások, és a magyarországi mobilitási trendeknek megfelelően a felsőoktatásban végzetek többnyire az egyetemük városában maradnak, ott vállalnak munkát és ott alapítanak családot. Akik Nagyecsedben maradnak, ők az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkező, Nagyecsedben és vonzáskörzetében munkát vállaló helyi lakosok.

A szegregátumokból többen költöznek ki az elmúlt években a lakhatási támogatások miatt. A szegregátumokon kívül keresnek ingatlant. Ők azok, akik rendszeres jövedelemmel rendelkeznek. (Pl. Mátészalkán dolgoznak). Számukra ugyanakkor az is fontos, hogy a szegregátumban élő családtagjaik közelében maradjanak, így pl. többen az Ady utcán vásároltak házat.

Intézmények és szolgáltatások Nagyecsedben

Nagyecsedben egy bölcsőde működik, amelynek ellátási körzetébe összesen 5 település tartozik. Az engedélyezett férőhelyszáma 50 fő, ebben az évben 41 gyerek jár ide, 5 csoportra bontva, akiknek megközelítőleg 10 %-a roma. Az intézménynek rendszeres és jól működő kapcsolata van a településen működő családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal, védőnővel, óvodával.

A napközi otthonos óvodai ellátás két helyen működik, a székhely a Vasút út 10. szám alatt, a telephely a Wesselényi utca 2. szám alatt, ebben az évben összesen 283 beíratott gyermekkel. Éves programjuk elkészítésénél figyelembe veszik az nemzetiségi kisebbségi, illetve a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveit is. A településen az óvodáskorú gyermekek száma évek óta stagnál, 275 - 280 fő, minden évben vannak bejáró gyerekek Fábiánháza községből. A roma nemzetiségű gyermekek aránya kb. 50 %. A szegregátumokból kb. 80 gyerek jár óvodába. Jelenleg 12 csoport működik 24 fős átlagos létszámmal. Az óvoda fenntartója Nagyecsed Város Önkormányzata.

Az Ecsedi Báthori István Református Általános Iskola Gimnázium és Kollégium Nagyecsed néven református általános iskola, gimnázium és kollégium működik, ahol az alapfokú oktatás 1-4 évfolyamon, valamint 5-8. évfolyamon zajlik, valamint a nappali rendszerű gimnáziumi oktatás 9-12. évfolyamon történik. Jelenleg 362 gyermek jár iskolába. Ebből 8 évfolyamon 12 osztályban 259 gyermek tanul.

A Dancs Lajos Ének-Zene Tagozatos Általános és Zeneiskola fenntartója a Mátészalkai Tankerületi központ. Az iskola életében, történetében a 2016/2017-es tanév mérőföldkövet

jelentett, amikor az intézmény a nagy múltú zenei képzést maga mögött hagyta. A tanulói összetételét tekintve egy szegregált iskola jött létre, csak roma tanulókkal, akiknek a többsége hátrányos, és halmozottan hátrányos helyzetű. A 8 évfolyamon a tanulói létszám 260 fő. A legnagyobb nehézséget a mélyszegénységből érkezők magatartási és viselkedési problémái, tanulási nehézségei és a sok hiányzás okozza az iskola életében.

A nagyecsed **Szatmári Kistérségi Szociális Alapszolgáltatási Központ** a következő szolgáltatásokat biztosítja: szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, családsegítés, idősek nappali ellátása, gyermekjóléti szolgálat.

A **családsegítő és gyermekjóléti szolgálat**, Nagyecsed településen és a térségben az alábbi településeket látja el a **járásai családsegítő és gyermekjóléti központtal együtt**: Nagyecsed, Mérk, Vállaj, Tiborszállás, Fábriánháza, Géberjén. A gyermekjóléti szolgálat a településen 3 szakemberrel dolgozik, ami jelentős munkaerőhiányt jelent. Még akkor is, ha az intézményi normatíva alapján 2,4 főnek kellene ellátni a településen a család- és gyermekjóléti szolgálatot, amely a problémákat tekintve lehetetlen szakmai feladatnak tűnik.

2021-ben Nagyecsed bekapcsolódott a Belügyminisztérium **Felzárkózó Települések programjába**, melynek célja a leghátrányosabb helyzetű települések élő családok hátrányainak csökkentése a Máltai Szeretetszolgálat Jelenlét programjának módszertanának alkalmazásával. Nagyecsedben a feladatot a **Református Szeretetszolgálat vállalta** magára. A program keretében a nagyecsed hátrányos helyzetű családokat a következő tevékenységekkel segítik: Jelenlét pont kialakítása és működtetése, mosási, tisztálkodási lehetőség biztosítása, szociális és egyéb hivatali ügyintézők segítése, adományozás, lakhatási problémák segítése tárgy adományokkal, valamint közösségi és szabadidősprogramok szervezése a családok, de főként a hátrányos helyzetű gyermekek számára.

2022-ben a program szolgáltatásait tovább erősítette, hogy elindult a településen a **Fókuszban a gyermek program**, amely a 0-3 év közötti gyermekek korai fejlesztését és az őket nevelő családok támogatását célozza meg.

A **védőnői szolgálat Nagyecsedben a város központjában, az Egészségházban** egy új épületben található, jól felszerelt, optimális működéssel. Szép, rendezett, gyermekbarát, tiszta környezetben. 4 körzeti és iskolai védőnő látja el a város 4 körzetét.

Nagyecsed egészségügyi ellátása jónak mondható. A város központjában **Egészségház** ad helyet a védőnői szolgálatnak, az állandó házi orvosoknak. A jól működő fogászati rendelő két körzetre osztva látja el a lakosságot. A városban **két gyógyszertár is elérhető**, melyek minden héten hétközben készenléti szolgálatot is tartanak. Gyermekorvos nincs a településen, 15 km-re, Mátészalkán érhető el ez az egészségügyi szolgáltatás.

A fenti szolgáltatások mellett **munkaügyi és a kormányhivatali szolgáltatások** is igénybe vehetők a városban. Azt lehet mondani, hogy azokat a szolgáltatásokat, amelyek egy járási székhelyen elérhetők, az egészségügyi szakellátásokon kívül, Nagyecsedben is elérik a helyiek és a város vonzáskörzetében élő kistelepülések lakosai.

2011-től kezdődően Nagyecsedben számos fejlesztés készült, különböző elnyert pályázatok keretében. Elkészült az új Városháza, egy hajdan étteremként funkcionáló épület átépítésével és bővítésével. Az épület előtt főteret alakítottak ki, valamint az épület mögötti, a bekanyarodó főútig kifutó utcát csökkentett forgalmú, szépen burkolt sétáló utcává alakították. A művelődési ház előtti közterület is megszépült. 2012-ben megújult az Életmódház is. Az új városháza melletti élelmiszerüzlet és a Református Nagytemplom külseje és környezete, a helyi általános iskola is megújult. A bölcsőde is ezzel egy időben újult meg, az óvoda 2013-ban új telephellyel gazdagodott.

Ekkor bel- és csapadékvíz védelmi fejlesztések is készültek, és szociális városrehabilitáció keretében elindult a „Városliget” kialakításának, kultúrház építésének programja is.

A helyi lakosokat a következő formákban tájékoztatja az önkormányzat a programokról, helyi ügyekről: weboldal, közösségi portál, helyi újság, kábel televízió, lakossági fórum, civil szervezetek, intézményeken keresztül, fogadó órák megtartásával. A településen élő családok számára a városban több rendezvény elérhető, melyeken szeretnek és igyekeznek is részt venni a lakosok

Jól működő **művelődési ház és könyvtár** is van a városban, amely hétfőtől szombatig nyitva tart. Szolgáltatásaik közé tartozik a könyv és folyóirat kölcsönzés, helyben használat, információszolgáltatás, kulturális és közösségi rendezvények szervezése, számítógép használat, internet hozzáférés. Nagyecsedben számos, különböző területen **tevékenykedő civil szervezet működik.**

A fejezet fő következtetései

Következtetések a település...

...térsgégi pozíciója tekintetében:

1. rossz pozíció: nincsenek helyben munkahelyek és nincsen helyben elegendő szolgáltatás, és a térségi munkaerőpiac és szolgáltatások nehezen érhetőek el, a közlekedési viszonyok kedvezőtlenek, az útviszonyok rosszak, és a közösségi közlekedés nem megfelelő

2. közepes pozíció: helyben viszonylag elégségesek a szolgáltatások, illetve a közelben elérhetőek, a munkaerőpiac viszont nehezebben érhető el (ha van is munkahely a közelben, az nem kompatibilis a célcsoport munkavállalási képességeivel).

3. jobb pozíció: a munkaerőpiac viszonylag könnyen elérhető, vannak a közelben megfelelő munkahelyek, illetve jó közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik a település és a szolgáltatások is elérhetőek

...vegyes társadalmi szerkezetének fenntarthatósága tekintetében:

1. gettósodó település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya nő a településen belül, a nem roma háztartások nagy arányban elköltöznek a településről. A települése lakossága jellemzően stagnál vagy nő.

2. billegő település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya egyharmadnál magasabb de kevesebb mint a település lakosságának fele. A magasabb státuszú háztartások elköltöznek a településről. A település lakossága jellemzően enyhén csökken.

3. jobb státuszú, vegyes összetételű település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya alacsonyabb, a nem roma lakosság közül a fiatalok egy része elköltözik a településről. A település lakossága jellemzően csökken.

1.2 A település szerkezetének leírása (fél oldal)

A fejezet tartalma

A település központja és a szegregátumok állapota, a szilárd útburkolattal való ellátottság, közművek rendelkezésre állása, a helyi adottságok alapján hol, melyik településrészben vannak a legkritikusabb (külön: árvizes részek) és a fejleszhető részek. Szegregátumok száma és elhelyezkedése. Van-e a településen elég lakható ingatlan, van-e elég felújítható ingatlan a településen, hogyan alakultak a

A nagyecsed-i szegregátumok elhelyezkedése

Az 1-es, Keleti szegregátum: Komoróczi u.- Honvéd u. Honvéd köz- Vörösmarty M. u. vége- Dózsa Gy. u. Hunyadi u. Minden közmű elérhető. A Dózsa Gy. u. Honvéd köz nem aszfaltozott, szennyvízcsatorna is van. Oláh cigányok élnek itt, kb. 230 fő.

A 2-es, Déli szegregátum – Móricz Zs. u.- Tompa M. u.- Sárvár u. vége - Minden közmű ott van, minden út aszfaltozott, szennyvízcsatorna is van. Itt nem élnek romák. Az itt élők száma kb. 70 fő.

A 3-as, Dél-keleti szegregátum – Zöldfa u, Zöldfa belső u.- Nyíl u. Minden közmű rendelkezésre áll, minden út aszfaltozott, szennyvízcsatorna is van. Két nagy oláh cigány család él itt, kb. 62 fő.

A 4-es, Nyugati szegregátum, - Síp utca- Luteránus u.- Ady E. u. közepe és vége - Deák Ferenc u. vége, Rózsás u. vége, Batthyány u, Bem u. elejének a bal oldala és a végének

mindkét oldala- Damjanich u. végének a bal oldala. Néhány utca nem aszfaltozott. Szennyvíz csatornahálózat nincs kiépítve. Vezetékes víz kiépített, de számos ingatlan nincs rácsatlakozva. A vezetékes gáz részben kiépített. Az áramellátás mindenütt biztosított. Az előre fizetős áramóra jellemző a családoknál. 1500 fő magyar cigány él itt. Ez a legnagyobb telep.

Az 5-ös, szegregációval veszélyeztetett terület – Elnéptelenedett ez a rész, ugyanis elköltöztek innen a családok. 5 család lakik már csak ezen a területen: Berek oldal – Szigetköz u. vége. Csak áram és víz van, az utak nincsenek leaszfaltozva.

A belvíz jellemző a településen, volt több csapadékelvezető program, de csapadékos időben és a Kraszna áradása idején jelentős problémát okoz a belvíz.

2379 körül van a lakóingatlanok száma Nagyecsedén. Kb. több, mint 100 ház üres. Ez ugyanakkor még a városképben nem érzékelhető.

A 2000-es évek elejéig sok új ház épült Nagyecsedén, az utóbbi 10 évben azonban már csak 3 db.

Régi vályogból épült, olcsóbb árfekvésű ingatlanokból, ahonnan az idősek kihalnak, több van a piacon, de kisebb rájuk a kereslet. A 70-es évektől épült házak értékesebbek és nagyobb ingatlanok.

Az elmúlt években a lakástámogatási kedvezmények miatt hamarabb elkelnek ezek a nagyobb, jobb állapotú házak. Meg kell jegyezni, hogy Nagyecsedén nem falusi csok van. Itt vizsgálják a megvásárolandó ingatlan értékét, ami befolyásolja a kölcsön mértékét, és ezért a jobb állapotban lévő ingatlanok kelendőek. Újjonnan kialakítandó építési telek viszont a lápos földszerkezet miatt nincs Nagyecsedén.

A fejezet célja, fő következtetése:

1. az egész település szegregátum
2. a településen belül a szegregált részek a település nagyobb részét kiteszik,
- 3. településen belül a szegregált részek a település jelentősebb, de kevesebb mint felét teszik ki,**
4. településen belül csak kisebb szegregált részek vannak,
5. a szegregátum a fő településtesttől távolabb, elkülönült településrészként helyezkedik el,
6. nincs szegregált rész a településen

Következtetés a településre jellemző területi szegregáció jellegének és mértékének tekintetében:

1.3 Lakhatással kapcsolatos fejlesztések (fél oldal)

A fejezet tartalma

A településen történt lakhatással kapcsolatos fejlesztések, amelyeket az elmúlt 10-15 évben valósítottak meg, külön hangsúllyal a 2014-2021 uniós programozási időszak EFOP telepprogramjára, esetleg az előző időszak TÁMOP telepprogramjára. A megvalósított programok eredményei (új, felújított lakások, bérlakások elosztásának módszere: milyen célcsoportoknak, milyen kiválasztással). A lakhatási körülmények javítását célzó szoft programokkal kapcsolatos vélemények feltárása is szükséges.

Nagyecsed városában hasznosuló európai uniós források 2013-2020

Projekt címe	Projekt száma	Elnyert összeg
<i>Maj dur podrom – Tovább az úton- Helyi szintű komplex programok Nagyecsed</i>	TOP-5.2.1-15-SB1-2016-00007	139.968.035 Ft
<i>Városi piac létrehozása Nagyecsed</i>	TOP-2.1.1.-15-SB1-2016-00001	100 millió Ft
<i>Nagyecsed Város Önkormányzat ASP központhoz való csatlakozása</i>	KÖFOP-1.2.1-VEKOP-16-2017-00969	7 millió Ft
<i>Zöld város kialakítása Nagyecsed</i>	TOP-2.1.2-15-SB1-2016-00005	408.742.477 Ft
<i>Maj dur podrom – Tovább az úton- Nyugati szegregátum rehabilitációja</i>	TOP-4.3.1-15	143 millió Ft
<i>Humán szolgáltatások fejlesztése és társadalmi felzárkóztatás Nagyecsed és mikrotérségének összefogásában</i>	EFOP-1.5.3-16-2017-00045	249.540.440 Ft
<i>Lakhatás és humán erőforrás fejlesztés a nagyecsed-i fiatalok helyben maradásáért</i>	EFOP-1.2-11.16-2017-00036	75.663.450 Ft
<i>Gyermekeinkben a jövő” – Készségfejlesztés, képességkibontakoztatás a kultúra és népművészet eszközeivel</i>	EFOP-3.3.2-16-2016-00193	14.420.709 Ft
<i>Iparterület fejlesztése Nagyecsed</i>	TOP-1.1.1-15-SB1-2016-00002	130.768.852 Ft

<i>Közös lépések Nagyecsedért</i>	<i>EFOP-1.3.5-16</i>	<i>19.658.782 Ft</i>
<i>Együtt, testvérként a Nagyecsedei Dancs Iskolával (Mátészalkai Tankerületi Központ)</i>	<i>EFOP-3.1.8-17</i>	<i>19.991.936 Ft</i>
<i>Nagyecsedei Megoldások Közössége (Nagyecsedei Református Egyházközség)</i>	<i>EFOP-1.3.7-17</i>	<i>49.983.975 Ft</i>

A város vezetésének és intézményeinek fontos, hogy maradjanak a településen a fiatalok, és ezt lakhatási támogatással is igyekeznek támogatni. A helyben maradáshoz szolgálják a helyben megvalósított képzések és az ösztöndíj programok is.

Az önkormányzat egyik település erősítő, megtartó projektje volt a 35 év alattiak (35 fiatalot vontak be) helyben maradását támogató európai uniós projekt: *Lakhatás és humán erőforrás fejlesztés a nagyecsedei fiatalok helyben maradásáért címmel*. A projekt keretében önkormányzati bérházat alakítottak ki, amelyben öt bérlakás működik. Képzés, mentorálás, ösztöndíjprogram volt a szoft elemekben, valamint munkaerőpiaci tanácsadás. Ebben a projektben nem feltétlenül a hátrányos helyzetűek támogatása, hanem helyi fiatalok helyben tartása volt a cél.

Nagyecsedre nem települnek be kívülről roma családok. A nagyecsedei oláh cigány közösség más települések oláh cigány közösségeivel keresi a kapcsolatot: Hodász, Kántorjánosi, Fábianháza, és Budapest. A párkeresés és a családalapítás a legfőbb célja a különböző településeken élő oláh cigány közösségek összetartásának.

A nagyecsedei magyar cigányok jellemzően a saját közösségükön belül házasodnak. Az oláh cigány közösség tagjai nem keresik a kapcsolatot a magyar cigány családokkal.

Lakásfenntartási támogatásban évente 400-500 fő részesül.

A fejezet fő következtetései

A fejezet célja, hogy feltárja a lakhatási szegénység enyhítését célzó fejlesztésekkel kapcsolatos tapasztalatokat elsősorban a település vezetés oldaláról, mivel ezek a tapasztalatok alapvetően meghatározhatják, hogy az önkormányzat hogyan áll hozzá a jövőbeli hasonló célú fejlesztésekhez. Fontos lehet rávilágítani arra, hogy a pozitív vagy negatív tapasztalatok mögött milyen okok állhattak.

1.4 Az önkormányzat perspektívája és szerepvállalási készsége a programban (fél oldal)

A fejezet tartalma

Együttműködő, nem együttműködő, mennyire támogatja a településen belüli mobilizációt (szegregátumból kifelé, ha releváns) illetve a településről történő kifelé mobilizáció blokkolásához fűződik-e valamilyen érdeke? (pl. gyerekszám csökkenése a helyi intézmények működése miatt kockázatos, településüzemeltetéshez kapcsolódó közmunka, egyéb függőségi rendszerek)

A szociális városrehabilitációs TOP -os pályázat keretében 2 lakás került megépítésre 2020-2021-ben a legnagyobb, Nyugati szegregátumban. Az önkormányzat helyi rendeletben szabályozta a bérlakásba költözés szempontrendszerét. Több, mint 100 nm mindkét szociális bérlakás lakás, ezért legalább egy rendszeres jövedelemmel rendelkező kell, hogy legyen a családban. Havi max 60 ezer forint a ház lakhatási költsége (bérleti díj, rezsi). Nem kerültek be előre mérő órák. Ennek projekt technikai okai voltak. Szerencsére így is tudják menedzselni a bent lakók a lakhatásukat. A szociális szakemberek fokozottan foglalkoztak a beköltöző családokkal és ők adták át a tapasztalatokat és a tudást, hogyan lehet menedzselni ezt az előre mérő óra nélküli helyzetet, pl. rendszeresen be kell diktálni a fogyasztást.

A nagyecsedei Szatmári Kistérségi Szociális Alapszolgáltatási Központ is segít a leromlott állapotú házak felújításában: pl. tetőjavítás, használt nyílászárók adományozása.

A spontán belső vándorlás az elfogadott a településen, de az önkormányzat nem akarja irányítottan a kezébe venni a szegregátumokból történő nagyobb számú kiköltöztetést.

A spontán beköltözés, vándorlás segíti az integrációt, ugyanis azok a roma fiatalok költöznek ki a telepekről 1-2-3 gyermekkel, akik változást szeretnének az életkörülményeikben és az környezetükben. Pl. ők azok akik rendszeresen dolgoznak, és a szegregátumban az élnék éjszakai élet miatt nem tudnak pihenni.

Folyamatban van egy újabb TOP szociális városrehabilitációs pályázat terv. A Kölcsey utcán tervezik két lakás kialakítását (ez az utca nem a szegregátumban van.)

A Síp utcai közösségi ház is felújításra kerül, lesz benne egy plusz közösségi tér és egy tálaló konyha is a népkonyhai szolgáltatás miatt.

A Síp utcai közösségi házban a képzések folyamatosan zajlanak, amelyet egy dunántúli oktatási intézmény biztosít: felzárkóztató általános iskolai 8 osztályos, és érettségit adó képzéseket szerveznek, illetve a szakképzést is szeretnék beindítani.

A fejezet fő következtetései

Következtetések az önkormányzat együttműködési készségét illetően:

1. a bérlakásfejlesztéseket az önkormányzat alapvetően elutasítja
2. a bérlakásfejlesztésekkel szemben erős fenntartásai vannak (mivel eredendően konfliktus forrást lát benne), de ha kontrolálhatja, hogy hol és kik számára valósul meg, illetve a település egésze számára is látja az előnyét, akkor esetleg érdekeltté tehető benne
3. a bérlakásfejlesztéseket támogatja, a lakáskörülmények javításának és a településfejlesztés eszközét látja benne

2 A lakosság helyzete (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

Foglalkoztatottság és jövedelmek szintje a célcsoport tekintetében: milyen típusú munkákat végeznek (közfoglalkoztatottság, alkalmi/idegny munkák, hetelés, stb.), milyen jövedelemért, ezekben körülbelül hány fő érintett. Legfőbb szociális problémák (élethelyzetek, devianciák, eladósodottság, uzsora, perspektívák, mely szolgáltatásokhoz nem férnek hozzá, nem megfelelő minőségű szolgáltatások). Családok szociális helyzetük szerinti besorolása.

A **4-es, Nyugati szegregátumbanban** jellemzően nagycsaládosok élnek, több generáció, háztartás is él egy fedél alatt. Jellemzőek a sokgyermekes nagycsaládok. Közel 500 kiskorú gyermek él ezen a településrészén. A kisgyermeket nevelő anyák a többségében kihasználják a GYES és GYET adta lehetőségeket, gyermekeikkel otthon vannak, ezért nem veszik igénybe a bölcsőde szolgáltatásait, óvodába is később 4 - 5 évesen kerülnek be a gyerekek. A szegregátumban élő hátrányos helyzetű családok körében gyakoribb a fiatal korban bekövetkezett gyermekvállalás. A rossz lakáskörülmények miatt gyakoriak a higiéniai hiányosságok: fejtetvesség, rágcválók jelenléte.

Az alkoholizmus és a drog jelenléte is jellemzi a nyugati szegregátum családait. Ezek a függőségek nagyban hozzájárulnak az ilyen addikciókkal érintett családokban élő gyermekek fizikai és lelki elhanyagolásához is.

A szociális szakemberek szerint a szegénység okozta szociális és egészségügyi problémák mellett a legnagyobb gond az iskolai hiányzás, ami sajnos több esetben az 50 órát is meghaladja a telepi roma gyerekek körében. Az iskolai hiányzás sok esetben az oka a gyermekvédelmi alapellátásba vételnek is.

A település vezetése érzékelve a jelentős szociális problémákat 2013-ban settlement típusú közösségi és szolgáltatóházat hozott létre, és működtet ebben a szegregátumban a Síp utca 7. sz. alatt. Mosási, tisztálkodási lehetőség áll rendelkezésre, és itt működik a népkonyha is. Ezen alapszolgáltatások mellett közösségi és szabadidős és fejlesztő programok is zajlanak, illetve a szociális és mindennapi ügyintézését is segítik a házban dolgozó szakemberek.

A nagyecsed-i önkormányzat saját pályázati programjai mellett a Síp utcai közösségi házban helyt ad a szegregátumban élő családokat segítő más programoknak is, amelyek újabb forrásokat és a szakembereket mobilizálnak a settlement ház működésére. Ilyen projekt a járési Gyerekesély program, amely már két ciklusban kapcsolódott be a Síp utcai közösségi ház fenntartásába és működtetésébe. Az eltelt évek alatt a közösségi ház tere kicsinek bizonyult. A város vezetése 2022-ben is tervezi a közösségi ház bővítését és környezetének rendezését.

A szegregátumokban mélyszegénységben élő gyermekek jelentős hátrányból indulnak, ami már az óvodában megmutatkozik és tovább kíséri őket a tanulmányaik során. Ennek javítása érdekében a város teret ad a felnőttképzési programoknak, amelyek lehetőséget adnak a roma fiataloknak és a fiatal felnőtteknek az általános iskola befejezésére, de az érettségi megszerzésére is. Ezzel is alternatívát nyújtanak a korai szülővé válásnak és az iskolaelhagyásnak is. A 2020-21-es világválság megállította a képzéseket, de 2022-ben újra indították ezeket.

Ebben a szegregátumban a legfontosabb lakhatási problémákat a nyílászárók hiánya mutatja, az a tapasztalat, hogy a téli, jövedelem hiányos időszakban, amikor a hideg elleni védekezés a legfontosabb, a nyílászárókat kiszedik és eltűzelik. A fűtési eszközök, kályhák hiánya is jelentős probléma ebben a szegregátumban.

A Nyugati szegregátumban sok a kóbor és a kóborló beoltatlan kutya, akik olykor falkába verődve közlekednek és veszélyeztetik a telepen élőket, főként a gyermekeket és akadályozzák a mozgásukat is..

3-as, dél-keleti szegregátum

Ehhez a területhez a Nyíl utca, Zöldfa utca és a Zöldfa belső utca tartozik. A város története során később települt be, úgynevezett sátozott, jórészt komfortos, összkomfortos házakkal. A terület mély fekvésű, belvízzel veszélyeztetett. Ebben a szegregátumban kb. 30 lakás található. A 18 év 64 év közöttiek száma 50 fő. Jellemzően idősek élnek ezen a telepen. Rendszeres jövedelemmel itt az aktív korúak több, mint fele nem rendelkezik. Ez a szegregátum a 4922. számú Győrtelek-Nagyecsed-Mérk-Vállaj közlekedési úthoz, szilárd burkolattal csatlakozik. A városközpont megközelíthetősége akadálytalan, a településen belül

helyezkedik el. Vezetékes víz, gáz és csatornahálózat valamint áramszolgáltatás elérhető és aszfaltozott út is van ezen a részen. Távolsági autóbusszjáratnak szintén útvonala.

1-es, keleti szegregátum

Komoróczi - Honvéd - Vörösmarty M. - Móricz Zs. - Sárvár - Dobó I. - Dózsa Gy. – Hunyadi J. utcák által határolt terület tartozik ebbe a szegregátumban. Körülbelül 145 lakás található itt és 350 fő él bennük. Ez a második legnépesebb szegregátum. A 18 és 64 év közöttiek száma 300 fő. Ez a szegregátum is a településen belül helyezkedik el. Vezetékes víz, gáz és csatornahálózat valamint áramszolgáltatás elérhető és az utak nagy részben aszfaltozottak. Az itt élők képzettségi szintje alacsony így a tartós munkanélküliek aránya is rossz képet mutat. A lakosok egy része meglehetősen rossz anyagi körülmények között, kiszolgáltatott helyzetben él, foglalkoztathatóságuk korlátozott. Esetenként a gyerekek kiegyensúlyozott fejlődéséhez szükséges anyagi feltételek nem állnak rendelkezésre.

A teletszerű lakókörnyezet és a rossz szociokulturális háttér komoly lemaradást és szocializációs problémákat okoz az óvodában, iskolában. A szegregátum lakásai szintén a 3. dél-keleti szegregátumhoz hasonlóan hagyományos technológiával épült, régi polgári otthonok. Mezőgazdálkodással foglalkozó, idősebb népesség által lakottak, jellemzően komfort nélküli lakások, kisebb-nagyobb udvarral, gazdasági épületekkel (góré, csűr). A lakások állapotát tekintve meglehetősen leromlott állapotban vannak. A nyílászárók elavultak, a tetőszerkezet jó néhány helyen felújításra szorul. A délkeleti, keleti szegregátumban főleg a nagyecsed-i oláh cigányok élnek, ahol nagyon jól hagyományozódott a roma tánc és a zene. A zene és a tánc tanulása megfigyelésből, utánzásból, majd tudatos tanulásból és gyakorlásból tevődik össze. Nagyecsedben „táncos dinasztiák” éltek és élnek. Nemcsak a cigányok, a magyarok is számontartják itt a jó cigány táncost. Balogh Béla az arany-sarkantyús táncos is innen származik, akinek a születése napját a cigánytánc napjaként jegyzik.

2-es, déli szegregátum

A Móricz - Sárvár és Tompa utcák által határolt terület. Itt 25 lakás található és kb. 70 fő él. A 18 és 64 év felettek száma 60 fő. Itt jellemzően idősek élnek. A szegregátum lakásai a hagyományos technikával épült polgári otthonok. Az ingatlanok itt mezőgazdálkodással foglalkozó népesség által lakottak. Jellemzően alacsony komfortfokozatúak a lakások, kisebb - nagyobb udvarral, gazdasági épületekkel (góré, csűr). Az itt élők többsége nem rendelkezik rendszeres jövedelemmel, és az itt élők több mint felének legfeljebb általános iskolai végzettsége van. Vezetékes víz, gáz és csatornahálózat valamint áramszolgáltatás elérhető a szegregátumban és aszfaltozott utak is vannak a telepen.

5. északi szegregációval veszélyeztetett terület

Berek oldal – Szigetköz u. vége. Csak áram és vízszolgáltatás elérhető van, az utak nincsenek leaszfaltozva, így esős időben nehezen is megközelíthető. Elnéptelenedett ez a település rész, ugyanis 5 család kivételével elköltöztek innen a lakosok. Sok az elhagyott, üres, adósságokkal terhelt, leromlott állapotú ház. A város önkormányzatának is az a szándéka, hogy ez a rész ne népesedjen be újra és inkább segítik a még itt élők elköltözését a település más, élhetőbb részére.

Nagyecsed vonzaskörzetében elérhető nagyobb foglalkoztatók:

A település neve	A foglalkoztató cég neve
Mátészalka 15 km-re található	HOYA Szemüveglencse gyártó ZRT
Mátészalka	Szatmár Optikai KFT
Mátészalka	Carl Zeiss Vision Hungary Optikai KFT
Mátészalka	Frieslandcampina Hungária ZRT
Nyírbátor- 34 km-re található	Coloplast Hungary Kft.
Nyírbátor	Rosenberger Magyarország Kft
Nyírbátor	Farmol Hungary Kft
Nyírbátor	Diehl Aviation Hungary Kft.

A városban 2011-ben a regisztrált vállalkozások száma (1335 db) kevesebb volt, viszont a működő vállalkozások száma több (163 db). A vállalkozások létszám adatai alapján jól látható, hogy a mikro vállalkozások adják a teljes darabszám 95,27%-át, 4% a kisvállalkozások aránya, a közepeseké 0,67% és a nagyvállalkozás 0,00% a városban. Ebből 4 db cég 50 fő fölötti foglalkoztatottal rendelkezik. A működő vállalkozások közel 70%-a a szolgáltató szektorban tevékenykedik. Közel 21% az iparban működő vállalkozások aránya és mindössze 12% a mező-, erdőgazdálkodásban, halászatban tevékenykedő vállalkozás. A Nagyecsed gazdaságát a 90-es évek elejéig a mezőgazdaság és az agráripari foglalkoztatás határozta meg. A rendszerváltás után a mezőgazdaságban lezajlott változások hatására jelentősen csökkent a foglalkoztatottak száma, ugyanakkor a mezőgazdaságban a regisztrált vállalkozások száma folyamatosan nő.

A turizmus jelen van a településen, de nem képvisel jelentős gazdasági erőt. Pedig a város rendelkezik építészeti, történelmi és természeti értékekkel, mely potenciális vonzerőt jelenthetne. Kijelenthető, hogy a város gyenge gazdasági kapacitással rendelkezik, nincsen jelentős ipari gyártó, feldolgozó tevékenység, és a foglalkoztatásban sem tölt be jelentős szerepet. A legnagyobb foglalkoztató az Inter Agrárium Kft. – 104 alkalmazottjával, ahol növénytermesztés folyik, a telepen tejhasznú szarvasmarha tenyésztése zajlik, illetve faüzem is működik. A többi „nagyobb” foglalkoztatók maximum 20-30 embert képesek alkalmazni, vagyis jól kirajzolódik a mikro és kisvállalkozások túlsúlya. A vállalkozások betelepülésének szempontjából a földrajzi és közlekedési adottságok hátrányosak. A népesség képzettsége alacsony, jelentős a csak általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya, a felsőfokú végzettségűek aránya mindösszesen 5,8% a 25 év feletti népesség körében. A város rendelkezik szabad munkaerővel, akik inkább alacsony presztízsű munkakörökben alkalmazhatók. Jelen ágazati struktúra szerint leginkább a szolgáltatás, mezőgazdaság, feldolgozóipar területén van szükség munkavállalókra. Az önkormányzat iparterületek kijelölésével igyekszik új vállalkozásokat bevonni a településre, akik új munkahelyet teremtenek. Az emberek mezőgazdasággal, állattenyésztéssel, kevés ipari, kereskedelmi jellegű tevékenységgel, illetve napi több műszakos ingázással a közeli – és távolabbi városok üzemeibe keresik meg a jövedelmüket. A munkanélküliség miatt több családnak vannak megélhetési gondjai, problémái, mivel a szülők képzettsége alacsony.

A foglalkoztatás vonatkozásában külön szempontot érdemel a roma lakosság munkaerő-piaci helyzete. Ebben az esetben az alacsony iskolai végzettség a meghatározó, valamint a legális és nyílt munkaerőpiac nehéz elérése. Az alacsony iskolai végzettségű, szakképzetlen munkaképes korú munkavállalók a kiszolgáltatott helyzetük miatt sok esetben vállalnak fekete munkát, és ebben is domináns az idegymunka, ami csak tavasztól-őszig biztosítja a bevételt.

A világvárvány előtti időszakban a nagyecsedei romák közül is sokan külföldön, így Hollandiában vállaltak munkát pl. kertészetekben végeztek segédmunkát. Ezt a folyamatot azonban a 2020-21-es Covid járvány megszakította, és szinte mindenki hazatért a külföldi munkavállalásból.

A közfoglalkoztatottak aránya a lakosságszámhoz mérten viszonylag alacsony, és folyamatosan csökken. A regisztrált álláskeresők számában az elmúlt évek kedvező tendenciáját 2022. év eleje változtatta meg, amikor is ez a szám a több, mint duplájára emelkedett, ahogy ezt a Belügyminisztérium adatai mutatják az alábbi táblázatban:

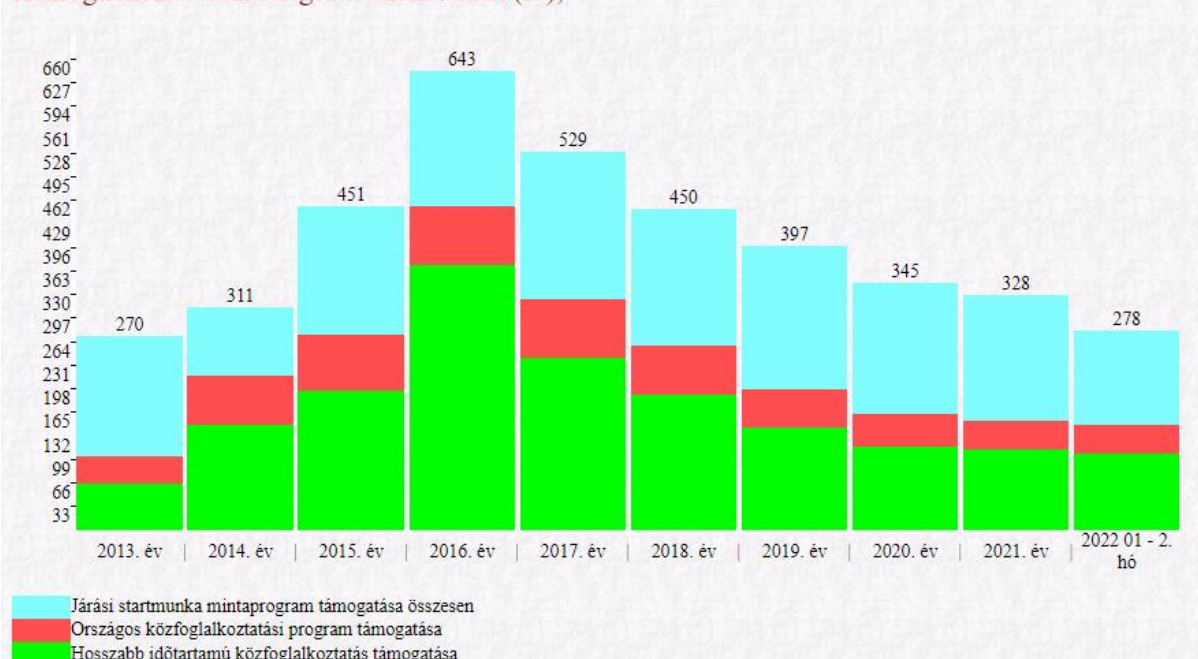
A közfoglalkoztatás és az álláskeresők helyzete Nagyecseden

Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma *										
Nagyecsed Szabolcs- Szatmár-Bereg megye Mátészalkai járás	2013. év	2014. év	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022 01 - 2. hó
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatá s támogatása	64	147	194	372	241	188	142	115	112	105
Országos közfoglalkoztatá si program támogatása	38	68	77	81	82	70	54	47	40	41
Járási startmunka mintaprogram támogatása összesen	168	96	180	190	206	192	201	183	176	132
-- Mezőgazdaság	-	0	46	50	61	53	52	50	47	0
-- Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatá s	-	-	46	40	42	45	49	50	51	50
-- Szociális jellegű program	168	95	88	99	104	94	100	83	79	82
-- Egyéb startmunka mintaprogram	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-- Magas hozzáadott értékű program	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mindösszesen	270	311	450	643	530	450	398	344	328	278
Közfoglalkoztatá si mutató	6,01%	6,99%	10,34 %	14,92 %	12,34 %	10,57 %	9,51%	8,37%	8,12%	6,90%
Ellátásban nem részesülő álláskereső száma zárónapon	378	348	289	237	232	218	227	245	174	383
Álláskeresői ellátásban részesülő álláskereső száma zárónapon	35	45	46	60	80	71	79	99	101	211

Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő álláskereső száma zárónapon	545	437	413	333	347	253	209	213	214	491
Regisztrált álláskereső száma zárónapon	958	830	749	631	659	542	515	556	489	1 085
-- Ebből tartós álláskereső	224	187	139	97	117	107	73	104	142	315
Nyilvántartott álláskereső relatív mutatója	21,30 %	18,68 %	17,21 %	14,64 %	15,35 %	12,74 %	12,32 %	13,53 %	12,12 %	26,88 %
Munkavállalási korú (15-64 éves) népesség száma	4 497	4 446	4 350	4 309	4 295	4 255	4 181	4 109	4 037	4 037
	1%	2%	3%	4%	5%	6%	7%	8%	9%	10%
	11%	12%	13%	14%	15%	16%	17%	18%	19%	20%+

<http://kozfoglalkoztatás.bm.hu/>

Közfoglalkoztatottak átlagos létszám adatai (fő):



A fejezet következtetései

Családtípus	Családok száma
<u>Teljes nyomorban élő családok</u> : hosszabb távon is intenzív segítségre szoruló, alapvetően nincs munkaképes tagja a családnak, a család súlyos problémákkal küzd, tartós betegség/szenvedély-/mentális betegség jelen van. Teljes nyomorban élő család, akár magasfokú eladósodottság is jellemzi a családot. Ha van gyermek a családban, szülői kompetencia súlyosabb hiánya jelenik meg.	69
<u>Minimális önfenntartó képességgel rendelkező családok</u> : megélhetési gondokkal küzdő család, de van olyan tagja, aki valamilyen szintű munkát végez, akár alkalmi/idénymunkát, akár közfoglalkoztatásban vesz részt. A gyerekekről alapvetően gondoskodnak. Fejleszhető a család munkaerőpiaci részvétele.	140
<u>Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok</u> : viszonylag rendszeres munkával és jövedelemmel rendelkező család, ami nem feltétlenül jelent bejelentett munkából származik. Kiegyensúlyozottabb, rendszeres életvitellel rendelkeznek. Gyermeknevelési kompetenciáik viszonylag jók. Munkaerőpiaci részvétel fejlesztésére itt is szükség lehet.	300

3 A lakásállomány helyzete (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

Épületek állapota, az életveszélyes, illetve kritikus állapotú házak számossága, aránya a településen, illetve a szegregátum(ok)ban. Tulajdonviszonyok elsősorban a segítségre szoruló családok körében (legális tulajdonviszonyok, mennyire jellemző albérlet, uzsora bérlet, szívességi lakáshasználat), ezek mértékének becslése. Lakásúrsági viszonyok vizsgálata (a statisztikai adatok és a valós helyzet összevetése). Üres ingatlanok, illetve megvásárolható ingatlanok (ház, telek) száma (kapcsolódóan az üres ingatlanok tulajdonosi viszonyai, tehermentesek-e, ténylegesen megvásárolhatók-e).

Lakhatási adatok Nagyecseden	KSH adatok
Lakásszám (2011)	2382
Üres lakások száma (2011)	198
Lakosság száma a szegregátumban (2011)	1893
Lakásszám a szegregátumban (2011)	523
Lakosság száma szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	1893

Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	638
Lakások száma (2019)	2379
WC nélküli lakások száma (2019)	510
Vályogházak alapozás nélkül (2011)	118
Medián lakásár, Ft (2019 és 2020 adásvételei alapján)	3900000 Ft
Lakástranzakciók száma (2019 és 2020 évek összesen)	117

A leghátrányosabb helyzetű **4-es, Nyugati szegregátumban** élő lakosság 80%-a alacsony komfortfokozatú lakásban él, ahol vezetékes gáz, víz, fürdőszoba, wc csak néhány házban van. Elektromos árammal részben a házak el vannak látva, de a szegénység mélyülésével, a közüzemi tartozások felhalmozódásával a szolgáltató az áramellátást az ilyen családi házak több mint felében szünetelteti. A családi házak elhanyagoltak, rossz állagúak. A Síp utcában a családok többsége C1-es típus házban él, előfordul, hogy nyílászárók nincsenek, az ablakok nyilonnal, pokrócokkal fedettek, a házak tulajdonjogai tisztázatlanok. A Lutheránus és Ady Endre utcában többségében a szociálpolitikai kedvezménnyel épített családi házakban élnek a családok, a házak ott is rossz állapotban vannak, a korábban komfortos házak néhány év alatt alacsony komfortfokozatúvá váltak. A háztartások víz és ivóvíz ellátását főleg az utcákon található közkútból biztosítják, de kb. 100-120 lakásba be van vezetve a víz. Kb. 30-50 lakásban ezen a területen a vezetékes gáz is elérhető. Kb. 50 lakás a csatornahálózatra is rá van kötve. Részben áramszolgáltatás is elérhető kb. 200 lakásnál. A lakások alacsony komfortfokozatából származó hátrányok az ott élő gyerekeket és szüleiket a legalapvetőbb szükségleteik elérésében akadályozzák pl. tisztálkodás, mosás. Az itt élő családok csaknem 100% - a hátrányos illetve halmozottan hátrányos helyzetű. Jellemzően tartós munkanélküliek, inaktív keresők, többségében aluliskolázottak, rendszerint 8 osztállyal vagy annál alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkeznek. A tömegközlekedés a szegregátum 1 km-es körzetében elérhető. Az utak részben aszfaltozottak.

Több házban egy család lakik, de van olyan is, ahol 2-3 család együttélése is előfordul, ez azonban csak ideig-óráig tartható. Szerencsére motiváltak arra, hogy külön költözzenek. Zsebszerződéses adás-vétel jellemző a szegregátumban. Szinte lehetetlen a tulajdonviszonyokat nyomon követni, és a hagyatéki problémák is gyakoriak. Gyakran előfordul, hogy az eredeti tulajdonos halála után számos örökös örököl, akik azonban szétszórva élnek az országban.

Ebben a szegregátumban vannak olyan házak, amelyek, a 80-as években épültek, ezek a C1-es típusú házak. Ezen ingatlanok esetében a telek a nagyecsedí önkormányzat tulajdonában van, és csak a felépítmény van a tulajdonosok birtokában. A komplex telepés programban kísérletet tettek arra, hogy rendezzék a tulajdonviszonyokat, de rájöttek, hogy ez nem kivitelezhető.

A CSOK-ból többen vennének házat a telepen is, de amíg nem tudják rendezni a tulajdonviszonyokat, addig ez nem tud megtörténni.

A 3-as, dél-keleti szegregátum területéhez a Nyíl utca, Zöldfa utca és a Zöldfa belső utca tartozik. A város története során később települt be, úgynevezett sáttortetős, jórészt komfortos, összkomfortos házakkal. A terület mély fekvésű, belvízzel veszélyeztetett. Ez a szegregátum a 4922. számú Győrtelek-Nagyecséd-Mérk-Vállaj közlekedési úthoz, szilárd burkolattal csatlakozik. A városközpont megközelíthetősége akadálytalan, a településen belül helyezkedik el. Vezetékes víz, gáz és csatornahálózat valamint áramszolgáltatás elérhető és aszfaltozott út is van ezen a részen. Távolsági autóbusszjáratnak szintén útvonala.

A 2-es, déli szegregátum a Móricz - Sárvár és Tompa utcák által határolt terület. Itt 25 lakás található és kb. 70 fő él. A szegregátum lakásai a hagyományos technikával épült polgári otthonok. Jellemzően alacsony komfortfokozatúak a lakások, kisebb - nagyobb udvarral, gazdasági épületekkel (góré, csűr). Vezetékes víz, gáz és csatornahálózat valamint áramszolgáltatás elérhető a szegregátumban és aszfaltozott utak is vannak a telepen.

Az 1-es, keleti szegregátum a Komoróczi - Honvéd - Vörösmarty M. - Móricz Zs. - Sárvár - Dobó I. - Dózsa Gy. – Hunyadi J. utcák által határolt terület tartozik ebbe a szegregátumban. Körülbelül 145 lakás található itt és 350 fő él bennük. Ez a második legnépesebb szegregátum.. Ez a szegregátum is a településen belül helyezkedik el. Vezetékes víz, gáz és csatornahálózat valamint áramszolgáltatás elérhető és az utak nagy részben aszfaltozottak. A lakások méretében van különbség a többi szegregátumhoz képest, nagy többségében itt az alacsony komfortfokozatú, egyszobás lakások jellemzők. A szegregátum lakásai szintén a 3. dél-keleti szegregátumhoz hasonlóan hagyományos technológiával épült, régi polgári otthonok. Mezőgazdálkodással foglalkozó, idősebb népesség által lakottak, jellemzően komfort nélküli lakások, kisebb-nagyobb udvarral, gazdasági épületekkel (góré, csűr). A lakások állagát tekintve meglehetősen leromlott állapotban vannak. A nyílászárók elavultak, a tetőszerkezet jó néhány helyen felújításra szorul.

Az 5. északi szegregációval veszélyeztetett terület a városközpont szélén van: Berek oldal – Szigetköz u. vége. Csak áram és vízszolgáltatás elérhető van, az utak nincsenek leaszfaltozva, így esős időben nehezen is megközelíthető. Elnéptelenedett ez a település rész, ugyanis 5 család kivételével elköltöztek innen a lakosok. Sok az elhagyott, üres, adósságokkal terhelt, leromlott állapotú ház. A város önkormányzatának is az a szándéka, hogy ez a rész ne népesedjen be újra és inkább segítik a még itt élők elköltözését a település más, élhetőbb részére.

A fejezet célja, fő következtetései

Lakástípusok (a lakott lakások tekintetében):	Lakások száma
életveszélyes házak	24
jelenleg nem életveszélyes, de kritikus állapotú házak, amelyeket nem érdemes felújítani	17
nem életveszélyes, de rossz állapotú házak, amelyek felújítással még egy időre lakhatóvá tehetőek (kb. 10 év),	100
jobb állagú házak, amiket érdemes modernizálni	150

A lakhatási beavatkozási terv

4.1 A lakhatási szegénység fő problémái (1 oldal)

A fejezet tartalma

Legfőbb lakhatási problémák és azok statisztikai adatok és becslések alapján való nagyságrendjének összegzése a szegregációt, a közmű ellátottságot (közmű elérhetősége, közműszolgáltatásokból kikapcsolt lakások), a lakásállomány javítását, a tulajdonviszonyok rendezetlenségét, az eladósodottság problémáit is érintve.

Nagyecséd lakhatási szegénysége számos problémát rejt magában. Egyrészt a városban 5 szegregált lakóövezet van, amelyből négy tekinthető a statisztikai adatok alapján szegregátumnak, egy pedig a szegregációval veszélyeztetett területnek. A szegregátumok nagysága és az ott élő családok szociális és lakhatási problémái nem egyformák. A legnagyobb 4-es, azaz a Nyugati szegregátum küzd a legsúlyosabb lakhatási nehézségekkel. A házak nagyobbik hányada leromlott állagú, előfordul, hogy a nyílászárók is hiányoznak, mivel a téli időszakban tüzelőanyag hiányában eltüzelik ezeket, és nylonnal, deszkával pótolják a hiányát. A szennyvízcsatornahálózat és a házakon az ereszcatornák hiánya, a rossz tetőzet miatt sok esetben problémát okoz a beázás, és a belvíz, ami a falak állapotát rongálja, illetve a penészedés és megjelenik a házakban. A fűtés fa tüzelésű kályhával történik a 4-es szegregátum házaiban, aminek a füstje tovább rontja az egyébként is egészségtelen házak klímáját. A szegregátumban bár elérhető az ívóvízhálózat és az áramellátás, mégis az eladósodás miatt sok család inkább a közutakat használja, illetve a kiszámíthatóság miatt több háztartásban előre fizetős kártyás villanyóra van. A helyi szociális szakemberek eszköz és pénzkapacitás híján csak egyéb lehetőségek, pl. a karitatív szervezetek segítségét kérve tudnak egy-egy családnak segíteni a egy-egy leromlott ház kisebb, a krízis helyzetet elhárító javításában.

A tulajdonviszonyok hasonlóan más szegregátumokhoz, itt is rendezetlenek, és ezt még egyes házak esetében az is tetézi, hogy a telek a nagyecsed-i önkormányzat tulajdona.

A kb 1500 főt számláló Nyugati szegregátumban a szociális problémák halmozottan vannak jelen a családokban. A fenti lakhatási problémák mellett a rendszertelen alacsony jövedelem miatt rezsi és egyéb kölcsön adósságot halmoznak fel, aminek a kezelését önállóan nem tudják megoldani. A nyugati szegregátumban élő felnőttek, de egyre gyakrabban a fiatalabbak körében is jelen van az alkoholizmus és a droghasználat. A nagyecsed-i családsegítő és gyermekvédelmi szakembereknek az egyik legnagyobb problémát a nagyecsed-i iskolás korú hátrányos helyzetű gyermekek jelentős méretű iskolai hiányzása okozza. Ez előrevetíti az iskolai előremenetel kudarcát, illetve azt, hogy a középiskolát is 16 éves korukban a legtöbben ott hagyják a szegregátumban élő fiatalok.

Nagyecsed többi szegregátuma az 1-es, a 2-es, a 3-as, közmű tekintetében teljeskörűen ellátottak. Még szennyvízcsatorna hálózat is van mindhárom lakóterületen. A házak állapota általánosságban jobbnak tekinthető, de leromlott ingatlan ezekben a szegregátumokban is fellelhető, pl. az aszfaltozatlan Honvéd utcán, az 1-es szegregátumban. Ezekben a területeken az főként az idősek által lakott régebbi ingatlanok vannak rosszabb állapotban. Amikor ezek az ingatlanok piacra kerülnek, csak alacsonyabb áron tudják ezeket a házakat értékesíteni.

Az 5-ös, szegregációval veszélyeztetett terület az utóbbi években spontán elnéptelenedik, és a nagyecsed-i önkormányzat településfejlesztési céljai között szerepel, hogy ez a terület, mint szegregátum ne éledjen újra. Ezen a területen több elhagyott, és adóssággal megterhelt, eladhatatlan és erősen leromlott állapotú ingatlan található. Az utak itt aszfaltozatlanok, esős időben járhatatlanok. Az itt élő idősebb emberek is arra törekednek, hogy elköltözzenek erről a területről.

Család-lakáshelyzet mátrix: elsősorban a segítségre szoruló családokra koncentrálva

Családtípusok Lakástípusok	Teljes nyomorban élő családok	Minimális önfenntartási képességgel rendelkező családok	Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok	Adott lakástípusban a család helyzete szerint beazonosított családok száma összesen	Az adott lakástípusba tartozó családok száma összesen
azonnali életveszélyt jelentő lakás	24	0	0	24	24
rossz lakásállag, még nem életveszély, de nem érdemes rajta semmit csinálni	14	3	0	17	17
nagyon rossz állagú, de valami felújítással még egy ideig lakhatóvá tehető (5-10 év)	16	73	11	100	100
olyan lakás, amit érdemes felújítani, modernizálni	15	64	71	150	150
Adott családtípusban a lakhatási helyzet szerint beazonosított családok száma összesen	69	140	82	291	291
Az adott családtípusba tartozó családok száma összesen	69	140	82	291	291

4.2 Fő beavatkozási irányok kijelölése és prioritizálási szintek leírása (2 oldal)

A fejezet a feltárt problémák mentén megfogalmazza a lakhatási szegénységet enyhítő beavatkozások körét és a szükségletek alapján mutató nagyságrendjét függetlenül attól, hogy jelenleg melyik beavatkozáshoz milyen szintű forrás áll rendelkezésre. A beavatkozások tehát diagnózis alapúak és nem csak az RRF által lehetővé tett intézkedésekre koncentrálnak, hanem mindazokra, amelyek a helyi szükségletfeltárás alapján elengedhetetlennek mutatkoznak a lakhatási problémák csökkentése érdekében. A beavatkozások kialakításánál érvényesíteni kell a beavatkozások egymásra épülésének szemléletét, tehát meg kell fogalmazni azokat a szoft programokat is, melyek a megalapozzák a lakhatás fizikai körülményeit javító beruházásokat.

Nagyecsed önkormányzatának saját forrása nincs arra, hogy bérlakásokat építsen, de az ezzel kapcsolatos pályázati forrásokat mindig igyekeznek elérni. Mivel a várost részben az

Ecsedi-láp, részben a Kraszna veszi körül, így terjeszkedni nem tud, ezért építési telek hiányban szenved. Önálló, új területen történő bérlakás projektben ezért nem tud gondolkodni. A meglévő ingatlanok, telkek kisajátításához pedig nagyon sok forrásra lenne szükség.

A város küzd azzal is, hogy fogy a lakossága, és főként a fiatalok és a magasabban képzettek költöznek el a településről. Ezt a folyamatot szerette volna megállítani az öt önkormányzati bérlakás kialakításával, amelyet a 35 éven aluli fiatalok tudtak megpályázni és azóta használni.

A nagyecsed-i önkormányzat az ún. szociális városrehabilitációs program keretében több uniós támogatást is elnyert, amelyben sor került két szociális bérlakás kialakítására, illetve a 4-es szegregátumban a Síp utca 7. szám alatt lévő settlement típusú közösségi ház bővítésére. A projekt keretében alkalmazni tudtak számos szociális munkást és közösségfejlesztő szakember került a közösségi ház élére. Ezekben a projektekben nagy hangsúlyt fektettek a Nyugati szegregátumban élők felzárkóztatására, szociális és egyéb problémáik kezelésére. Az itt élő alacsony iskolai végzettségű felnőtteknek felzárkóztató általános iskolai és érettségit adó képzéseket szerveznek folyamatosan, amit szakképzési lehetőségekkel is szeretnének kiegészíteni. A Nyugati szegregátumban élő családok nagy részét érinti az eladósodottság, illetve ennek a kezelésének a hiánya. A közösségi ház szociális szolgáltatásai igyekeznek ezeket az adósságcsapdákat feloldani. Ebben partner lehet a Református Szeretetszolgálat Jelenlét programja, amely 2021-ben kezdte el működését a városban.

A leromlott állagú házak javítására és állagmegóvására külön anyagi forrásra lenne szükség. A megvalósított szociális városrehabilitációs programban pl. rágcsálóirtást és kiskert programot tudtak megvalósítani a Nyugati szegregátumban, illetve nyílászáró adományokból tudtak segíteni a családoknak, de nagyobb volumenű javításokra már nem volt kapacitás. Egy-egy krízis állapotú ingatlan esetében a Máltai, illetve a Református Szeretetszolgálat tudott segítséget nyújtani a helyi családsegítő szolgálat jelzésére.

A nagyecsed-i családok közül sokan választják a lakástámogatási konstrukciókat, és a szegregátumokból beköltöznek a város más utcáiba. Részben, mert akik költöznek, szeretnének kiszakadni a szegregált élethelyzetből, illetve az is döntő tényező, hogy olyan ingatlanokat tudnak megvásárolni és felújítani, amelyeknek rendezettek a tulajdonviszonyai. Ez utóbbi, pedig a szegregátumban lévő ingatlanokról nem mondható el, ugyanis itt is gyakoriak a zsebszerződéssel „tulajdonost” váltó ingatlanok.

4.3 Bérlakásfejlesztés beavatkozási terve (3-4 oldal)

Ez a fejezet már „csak” a bérlakásprogramra fókuszál és annak nagyságrendjének, céljainak és célcsoportjainak, illetve javasolt megoldási modelljének konkretizálását szolgálja. A

fejlesztések nagyságrendjét a feltárt szükségletekből kiindulva kell meghatározni. A szükséglet alapján meghatározott fejlesztések nagyságrendjét a Kézikönyvben meghatározott szempontok szerint lehet korrigálni.

A lakhatási beavatkozási terv főbb lépései Nagyecsedén:

- Az önkormányzati bérlakás program településszintű stratégiájának kialakítása, az önkormányzati bérlakás és a szociális bérlakás programok vonatkozásában és egymáshoz való kapcsolódásában.
- A szociális bérlakás programmal kapcsolatban az igények és a lehetőségek felmérése a város szegregátumaiban,
- A szociális bérlakás program bővítése lehetőségének vizsgálata a településen.
- A már működő szociális bérlakás program céljainak és megvalósításának transzparenssé tétele a 4-es, Nyugati szegregátumban.
- A 4-es, Nyugati szegregátumban lévő settlement típusú közösségi ház folyamatos működtetésének biztosítása, segítő szakemberek foglalkoztatása, és a családok szociális és krízis lakhatási problémáinak kezelése.
- A hátrányos helyzetű nagyecsedei családok adósság és ingatlan tulajdonjogi problémáinak kezelése, ezzel lehetővé téve a lakhatási programok elérését.
- Törekedni kell a nagyecsedei ingatlanok (főként a szegregátumokban) tulajdonviszonyainak rendezésére.
- A munkaerőpiaci kompetenciák fejlesztése, az alacsony jövedelmű, főként közfoglalkoztatásban dolgozó munkavállalók legális és nyílt munkaerőpiacra történő kivezetése.
- A nagyecsedei szegregátumokban és a szegregációval veszélyeztetett területen található ingatlanok állagának felmérése.
- Az egyéni tulajdonban lévő leromlott ingatlanokon állagjavítási munkálatok elvégzése, a tulajdonosok tevőleges bevonásával.
- Segítői mentorálással folyamatos karbantartási munkálatok elvégzése a tulajdonosok által, az érintett ingatlanok esetében.
- A lakhatási beavatkozással érintett családok mentorálása, szociális munkával történő támogatása.
- A nagyecsedei önkormányzati bérlakás és szociális bérlakás program bérlői szabályrendszerének folyamatos gondozása, aktualizálása.
- A bérlakás programba bevont családok mentorálása, a helyi Jelenlét program szolgáltatásaiba és programjaiba történő bevonása.

- A szegregátumokban élő családok számára közösségformáló programok szervezése a nagyecsed-i felzárkóztató programok és intézmények aktív részvételével.
- A szociális bérlakás programba bevont családok közösségfejlesztése, a szomszédsági együttműködések kialakítása.

Bérlakás beavatkozások tervezését segítő mátrix: igények és lehetőségek szerint kialakítható megoldás típusok

	Településen belül meglévő lakás	Új lakásépítés településen	Mobilizáció (településen kívüli lakás)	Összesen
Lakottan veszi meg a program a család lakását és felújítja (a család benne marad)	4	0	0	4
Üres lakást vesz a program				
A létrehozott bérlakásba olyan család költözik, akinek a megszűnt a lakhatása (lebontják, kilakoltatták)	8	0	0	8
Túlzúsúlyos lakásból szétköltöző család költözik be	3	0	0	3
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, de a program nem veszi meg a lakást	0	0	0	0
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, és a program megveszi a megüresedett lakást	4	0	0	4
Összesen	15	0	0	15

Nagyecsed mikrotérségi központ, emiatt számtalan szolgáltatás és közintézmény elérhető a kisvárosban. Az itt élő családoknak nincs szándéka kisebb, szolgáltatásokkal kevésbé ellátott településre költözni. A hátrányos helyzetű családok napi mobilizációja nehézkes, különösen a helyközi. Mivel a legritkább esetben rendelkeznek gépjárművel, ezért az életüket csak a lakhelyül szolgáló településen tudják számukra megnyugtató módon menedzselni.

Külső szemlélőként kijelenthető, hogy egy település lehetne célpont, ez a szomszédos Fábriánháza, amely szinte összeépült Nagyecseddel, viszont helyzetét tekintve hátrányosabb helyzetű, és jóval kevesebb erőforrással rendelkezik, mint Nagyecsed.

Új lakásépítés azért nem tervezhető, mert Nagyecsedet az Ecsedi láp veszi körül, így újabb építési telkek kialakítására már évek óta nincs lehetőség a lápos talaj miatt, ezért is szűkült be jelentősen a nagyecsedei lakáspiac. 2022. első felében 5-8 ingatlant, főként családi házat árultak, 7 és 13 millió forint között. A helyiek szerint nagyon gyorsan gazdára találnak ezek az ingatlanok a szűk kínálat miatt.

4.4 Opcionális kiegészítő fejezet

Amennyiben a beavatkozási terv megvalósításában fontos további szervezeti együttműködés, vagy olyan, kifejezetten a településre jellemző kockázatok társulnak hozzá, amelyeket a fenti tematikus fejezetekben nem lehetett körbejárni azt ebben a kiegészítő fejezetben lehet megtenni.

Felhasznált irodalom:

Református Szeretetszolgálat: Települési szociális diagnózis - Nagyecsed